

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nuclevs Coppensteinivs Conceptvvm Prædicabilivm In
Dominicas Festaqve omnia per Annum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Concio Sexta. De examine Iudicij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](#)

vitam, nec ad opprobriū. In quibus quos numeres, nisi paruulos? 4. Iudicium erit de saluandis ad cœlum, & damnandis ad infernum. At neutrum in locum venient paruuli: ergo.

II. Secunda sententia certior est. Resurgent, & iudicabuntur. 1. Apoc. 20. Vidi mortuos, magnos, & pusillos, stantes in conspectu throni. 2. Et Congregabuntur ad eum Omnes. 3. Sic D. Thom. Ratio eius. 1. Omnibus debetur merces aut boni, aut mali. Sed paruulis inest malum Adæ nondum persolutum totum: ergo. 2. Gratia Iesu infinitis partibus est maior, & efficacior peccato Adæ, Roman. 5. At per peccatum mors, per Iesum autem resurrectio æque ad omnes pertransit: ergo & paruilli resurgent.

O quis tunc erit cruciatus abortū procurantium, aut negligentium baptismū parétum? 1. Graue erat Ezechiae Regi audire, filios in Babylonem abducendos captiuos. Isaï. 39. 2. Neq; tunc dicendi est locus cum Iob 10. Dimitte me, ut plangam paululum dolorem meum. 3. Nec cum Dauid in sacco & cinere, & ieunio orandi tempus est super: ut precandi erat illi tempus pro filio Bersabeæ.

CONCIO SEXTA.

De examine iudicij.

Paterfamilias, Matt. 25. peregre proficiens sua in seruos distribuit, lucro faciendo: reuersus singulos ad rationes vocavit, & quemque pro merito maestauit. Ita Dominus hinc ascendens, dedit dona hominibus, de quibus rationem repetet venturus ad iudicium.

Circa quæ nos

- I. De memoria præteritorum & futurorum usurpanda.
- II. De personâ iudicij.
- III. De horrendo rigore iudicij.
- IV. Delibris aperiendis.

- V. De examine iudicij.
- VI. Denudandi peccatis.

PARS I.

De præteritorum, futurorumque memoria usurpanda.

I. PYthagoras præcipiebat, habendam ^{Ethnici} temporis rationem matutini, quo frequenter prospicias quid per diem agas: & vespertina, quo respicias ad dicta, factaque diei. Seneca lib 3. de ira. c. 36. Animus quotidie ad rationem reddendam vocandus est. Faciebat hoc Sextius, ut consummato die, cum se ad nocturnam quietem receperisset, interrogaret animum suum.

Nos vero etiam mortis recordemur in eanostri interrogatione. 1. Ita se exercitabat David Ps. 142. Memor ero dierum antiquorum. 2. Psal. 76. Cogitau; dies antiques, & annos aeternos in mente habui. 3. Ita Ezechias. Isa. 38. Recogitabo tibi annos meos in amaritudine animæ mee.

1. Huius memoria defectum culpat Moyles in Israelitis, Deut. 32. Gens absque consilio est, & sine prudentia, vitam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent. 2. Ianum knxere Poetæ bifrontem: talis fit Christianus respiciens & prospiciens. 3. Visa sunt Ezechieli c. 1. animalia pedata, alataque instar fulgorisire, ac redire. Ita majorum sunt animi ad superna meditanda volatiles, ac virtutes expediti, ad præteritorum, futurorumque memoriam frequentes. In scala Iacob, Gen. 28. Angeli hi ascendebat, illi descendebant: nullus quiescebat; vt notat S. Bern. Scala 60. vel 70. graduum est vita: per hanc itur ac redditur acta recordando. Animalia, Lett. Tertia. 11. non ruminantia censebantur immunda: tales futurorum, præteritorumque raro memores.

Non talis sponsa, ideo Sponsus eam laudat, amatque ardentius: Cant. 7. Guttur tuum sicut vinum optimum, dignum dilectione meo

DE IUDICANDIS.

921

cto *meo ad potandum, labiis & dentibus illius ad ruminandum.*

*Duae exi-
gationes?* *Quinon defuerit Deo, Deus illi non
deerrit. Dicit, Luc. 16. Redderationem vil-
lificationis tuae, iam enim amplius non poteris vil-
licare. Efficax hoc aduersus peccata est,
Sapientis iudicio: Eccl. 7. Memorare nouis-
simia.*

P A R S II.

De personis iudicij.

*T*res ad actum iudicij constituendum
sunt necessarij: *ff. de verbis obligat.* Iu-
dex, Actor, Reus. Reus si factum neget;
teste opus est. *Decret. distinct. 4. 6. 1.* Istorum
nil deerit in iudicio extremo. Iesus Iu-
dex, *Dæmon accusator*, Reus homo:
*Rom. 2. Testimonium reddente illis consci-
entia ipsorum. Immo Sap. 5. omnis creatura ar-
mabitur contra insensatos.*

Iudex inquiet, Redderationem villicatio-
nis tuae: *De quatuor villie: Mundi, cum re-
bus creatis: Corporis, cum sensibus suis:
Animæ, cum donis ac gratiis: Crucis, cū
S. Sacramentis. Redderationem Episco-
pe de ouibus, de Diuinis accuratis: Rex
de iustitia, Consiliariis, iudicibus, subdi-
tis, &c. Nobilis, de bonis naturæ, fortu-
na, gratia, &c. Doctor, de studiis, doctri-
na, &c. Religiose, Concionator, cuius,
mulier, &c.*

*Accusa-
tor. Vi-
sion. Satan.
Creatu-
re.* *Interim hinc vociferabuntur dæmo-
nes, Psal. 9. Conuertantur peccatores in infer-
num. Iudica illos Deus. Psal. 45. Descendant in
infernum vincentes Psal. 93. Redderetributio-
nem superbis. Psal. 30. Erubescant impii: dedu-
cantur in infernum: mutafiant labia dolosa.*

*At illinc, Job. 20. reuelabunt celi inqui-
tatem eius. Clamabunt bruta, & saxa: Psal.
45. Fulgura, Domine, coruscationem tuam,
ingratum peccatorem. Noluit enim in-
telligere, ut bene ageret. Asfitt omni via non bo-
ne, & inquinata sunt via illius in omni tempo-
re: Job. 21. Duxit in bonis dies suos.*

Intus conscientia exprobrabit, s̄epiuſ <sup>3. Consci-
entia.</sup>
ſe monuiſſe, Psal. 74. Nolite inique agere: &
delinquentibus, nolite exaltare cornu. Ergo
Iudex te nunc audiat: me qui spreuit.

Angeli: Vindica nostoties spretos, Iu- *4. Angelis.*
dex: suggestimus libidinosis, Ps. 31. Noli-
te fieri sicut equus, & mulus, quibus non eſt in-
tellectus. Auaris, Ps. 61. Rapinas nolite concu-
piscere. Superbis, Ps. 61. Nolite extollere in al-
tum cornu vestrum. Diuitibus, Ps. 81. Diuitia
ſi affluant, nolite cor apponere. Peruicacibus,
Ps. 64. Hodie ſi vocem eius audieritis, nolite ob-
darare corda reſtra. At operam lufimus: ſur-
disista. Ideo quia Psal. 108. noluerunt bene-
dictionem, elongabitur abeis. Ad talia quis
non trepidet?

Quæ vero Deus? Psal. 94. Arguam te, &
ſtatuum contra faciem tuam.

P A R S III.

De horrendo rigore iudicij.

I. Vix! Contra vnum tot, ac tanti tanta? Horredum
1. Adam Gen. 3. vnius reus, horruit, *iudicium.*
fugit, ramisque ſe obnubit. Tu quo ibis?
2. Psal. 138. Quo ibo à ſpiritu tuo, & quo à facie
tuā fugiam? Si ascendero in celum: tu illices. Si
descendero in infernum, ades. Si sumero pen-
nas meas diluculo, & habitauerō in extremis
maris, etenim illuc manu tua deducet me, &
tenebit me dexter a tua.

Bern. ſerm. 27. O lacryme vbi eſti? fontes *Et deplorā-
fluite ſuper faciem meam. Deus meus quid faci-
am, cum venerit iudicium tuum? quid dicam
peccatrix animæ? Vnde dic in quo peccavi! Vt-
nam non lux ſit ſol, ſuper me, &c. 2. David,
Pſ. 37. Non eſt sanitas in carne mea, non eſt pax
oſibus meis à facie peccatorum meorum.*

*II. Nec de nihilo metuit examen. E. Quid rigi-
rit enim de interiori quoque cogitatu. dissimilatur
1. Sopho. 1. Scrutabor Ierusalēm in lucernis,
distingue ſingula, minuta que. Bern. Quid
in Babylonē tumulum ſi in Ierusalēm manet ſcrutinum? 2. Ecce, vidit Zacharias c. 4 oculos
ſeptem ſuper vno lapide fixos: & au-*

Aaaaaa diit;

diit: Septem isti oculi sunt Domini, qui discer-
nunt super vniuersam terram. 3. Psal. 129. O si
iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis
suffinebit?

4. Effrons ille sine nuptiali, interrogatus,
Amice, quemodo hoc intrasti? obmutuit:
Quid nudus respondebit, ac corpore la-
cero? 5. O iudicium, in quo nihil remane-
bit indiscutsum! Nam Psal. 89. Posuisti ini-
quitates nostras in conspectu tuo: seculum no-
strum in illuminatione vultustui: in ira tua
defecimus.

6. Iob. 14. Omnes gressus meos dinumerasti
corporis; ac animi quoque motus & in-
stinctus. Ut S. Gregorius exponit.

PARS IV.

De libris aperiendis.

*Libri me-
moriae, Dei
aperiendi.*

I. Miris id aperit Scriptura tropis, Li-
bri, throni, &c. 1. Psal. 138. In libro
tuo omnes scribentur. 2. Vnde Ecclesia: Liber
scriptus proferetur, in quo totum continetur,
vnde mundus iudicetur. 3. Apocal. 20. Libri a-
periuntur: & aliis liber aperitus est: & iudica-
buntur mortui ex his, quæ scripta sunt in libris.
4. Dan. 7. Iudicium sedet & libri aperiuntur.
Augustinus negat, materiales hic libros
intelligi: sed memoriam recte; scelerate-
que factorum: quæ in Deo præsens viuit,
viuetque ex eo in singulis.

Vt igitur Iesus ad accusatam adulter-
ram, Ioh. 8. tacuit, digitot in terra scri-
psit: ita Deus nunc ad peccata filet: me-
moria tamen inscribit. Similiter & recte
facta. Ioh. 19. Quis mihi tribuat, vt scribantur
sermones mei? &c. Ioh. 31. vt desiderium me-
um audiat omnipotens, & librum scribat ipse,
qui iudicat?

*Vel consci-
entia.*

II. Potest etiam cuiusque conscientia
liberis dici: ex quo inspecto sententiam
Iudex pronunciabit pro merito. 1. Sicat,
Eph. 6. Assuerus dum noctem ducens in-
sonnem annales euoluit, reperit bene
merito Mardochæo necdum esse retrí-

butum, aliiisque coniuratoribus, quos ille
prodiderat Seruator Regis: continuoque
vtrosque remuneratus est: hos morte,
illum honore; Ita Iesus quasi in cœlo nō
possit quiescere amplius, euoluet libros
de vitis hominum, adque iudicium de-
scendet, vereddat vnicuique prout gessit. Sic
Theodoreetus in hoc Dan. 7. libri aperi-
sunt, id est, ait memoria.

2. Ambrosius in Psal. 1. Quid libri aperi-
sunt, nisi conscientia, non atramento scripti, sed
vestigiis delictorum, flagitorum inquinamen-
to? 3. Aug. tamen 20. Ciu. c. 14. putat esse San-
ctos, in quibus reprobi omissa sua & com-
missa, velut in contrario, contuebuntur.

PARS V.

De examine iudicis.

I. A Thic Deus cum hominibus dispu-
tationem ingredietur. Quo succes-
derimus? Dicit Iob. 9. Verescio, quod ita sit, ut Ma-
non iustificetur homo compeditus Deo, si volue-
rit contendere cum eo, non poterit ei respondere manu-
rum pro mille. Et mox: Si repente interroget,
quis respondebit ei? Nemo. Nam Matt. 23. I-
pse est Magister noster, qui in cœlis est. Et Ioh. 3.
Qui à Deo venit magister: Atqui Matth. 10.
non est discipulus super Magistrum. Proin
nec illi respondere possumus.

Discipuli sumus: nam ad mundi aca-
demiam missi sumus ut in virtutum stu-
dio proficiamus. Ioh. 15. Ego posui vos, vt la mundi
eatius, & fructum afferatis, Ps. 118. Vt discam in
stificationes tuas. In ea academia varia sunt
classes, Eph. 4. Ipse dedit quosdam quidem A-
postolos, quosdam autem Prophetas, alios vero
Euangelistas, alios autem Pastores, & Doclo-
res, in opus ministerij, in edificationem corporis
Christi. In classe prima Religiosorum, do-
cetur contemptus mundi, & Consilia E-
uang. in secunda Sacerdotum, cœlibatus,
Dei cultus. In tertia mundanorum, do-
centur rudimenta Christiana.

II. Ha-

Magister II. Harum scholarum Rector est Christus. 1. Cuius illa prælectio: Matt. 11. *Dicite à me, quia misericordia mea est, & humilitas corde. &c. 9.*
Iesus 2. *Dicite quid est, misericordiam volo.* 2. Tota die laborat clamans Magister: sub vesperum exigit lectionem. Ita Dominus monet, Ioan. 13. *Exemplum dedi vobis: minatur, Luc. 13.* *Omnis arbor, que non facit fructum bonum, excidetur.* 3. *Et nisi paenitentiam egeritis, omnes simul peribitis.* Sub vesperum vocabit singulos, & examinabit. 1. Religiosum: Docuite Consilia: & humilitatem, ipse factus obediens usque ad mortem. Quid in hisce profecisti? 2. Sacerdotem: sponse mi, peculium meum: docuite castitatem, Dei cultum, pauperibus subuenire: habentes alimenta, & quibus tegimur hic contenti simus: Fecistin' hæc? 3. Ad mundanum: docui te facere amicos de mammona: dedita talenta ad negotiandum: vbitem pus, locum, &c.

Iesus III. Pater est noster: Luc. 6. *Vt sit filius patris vestri.* Atqui Pater, cum filium mittit ad scholas, sumtus annotat, vt conferto studiorum cursu sciatur, num pretium fecerit opera. Ita Iesus deniq; datum suū cum accepto componet nos examinatus. Dat autem cuique necessaria. Matth. 6. *Nolite solliciti esse, dicentes: quid manducabimus, aut bibemus, aut quo operiemur?* Scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis? Interim data annotat. Demum vocatis inquit: Quanto me steritis? Vos condidi: enutriui; redemi, dedi Sanguinem filij, &c. quæro nunc acceptum.

Ita per Nathan ad Dauidem, 2. Reg. 12. *Ego vnxite in Regem super Israel, & ego erui te de manu Saul, & dediti tibi domum Domini tui: quare ergo contempsisti verbum Domini tui?* Talia cum & tibi; quid dices?

1. Ps. 106. *Omnis iniquitas oppilabit os suū.*
 2. Iob. qui dicere poterat, cap. 27. *Non reprehendit me cor in omni vita mea: istamenterripit & ait: Quid faciam cum venerit ad*

iudicandum Deus? Et cum interrogauerit, quid respondebo illi? 3. Paulus 1. Cor. 4. *Nil mihi conscientius sum: sed non in hoc iustificatus sum, qui autem iudicat me Dominus est.*

PARS VI.

De nudandis peccatis.

1. **D**ominus omnia patent: & cunctis Index reuebra non obscurabuntur atque, & nox sicut dies illuminabitur. 2. Atomorum plena omnia; nec tamen videntur; nisi in radio solari. Ita, ait Augustinus 1. 20. Ciuit. fiet virtute diuina, ut cuique opera sua, vel bona, vel mala, mentis intuitu mira celeritate cernantur. Nā Deus, 1. Cor. 4. illuminabit absconditatem tenebrarum, & manifestabit consilia cordium.

1. Tunc Ioseph, 1. Iesus, interpretabitur *Figure.* somnia vana Pharaonum mundi. Genes. 40. 2. Tunc Daniel, cap. 4. occultas visiones & cogitationes superborum Nabuchodonosorum exponet. 3. Tunc dicet: quod Nathan Dauidi. 2. Reg. 12. Tu fecisti in abscondito: ego autem faciam hac in conspectu solis, & coram omni Israël.

4. Ioseph, quod peccatum fratres celaverant 20. ipsi annis, id demum reuelat: Gen. 45. Ego sum Ioseph frater vester, quem vendidisti in Aegyptum. Ita Iesus dicet, Ego sum, quem vos crucifixistis peccatis vestris, &c.

1. Verbo, Matth. 10. *Nihil opertum quod Testimonio non reuelabitur: & occultum, quod non sciat.* 2. Scitur, quid Mathusalem annis 969. Enos annis 950, Adam annis 930. &c. egerint. Quid Cain, Absolon, Ioab, &c.
 3. Agite, peccate iam, celate, excusat; Nahum 3. *Reuelabo pudenda tua in faciem tuam, & ostendam gentibus nuditatem tuam, & regnum ignominiam tuam.*

4. Brumali tempore nix obtegit omnia, ut lutum à gemina nequeat internoſi. Sol vernalis retegit omnia. Ita; sub vi-

Aaaaaa 2 tæ

tae bruma multa latent; quae ad sole mihi
stia aperientur. 5. Ut Isaac, Gen. 27. prae-
senili caligatione inter filios discernere
non valebat; ita senescens iam ac cau-
tiens mundus probos a reprobis distin-
guere nescit. Sciet Iudex dicens his; Veni-
te; istis, Ite maledicti.

*Nudatio
permagna
et pœna.*

II. Solent crumenis eæ nudari capti ac
inspici, num cauterio notati sint. Si fue-
rint in furcam aguntur. Est in primo fur-
to cunctis inulta nota; vae si rursus in ma-
nus Iudicis lapsi nudemur. Augustinus 1.
Medit. cap. 4. Ecce coram tot milibus populo-
rum nudabuntur omnes cogitationes meæ: &
agminibus Angelorum patebunt sceleræ meæ.

Refert Plut. lib. de insign. mul. solitas mu-
lieres Messenias se ipsas demum occide-
re; quod laudiid ducerent; nec abster-
ri quibant, nisi editio hoc; tales nudas
fore propalam raptandas. Valuit hoc ad
cohibendas a nece sui. Et peccatorum
futura nudatio minus apud nos valebit?

Achitophel, autor Absolomo, vt in Pa-
trem conspiraret, cum detectam senti-
set coniurationem suam, vim sibi laqueo
intulit. Ita & Iudas. Tanta vis est sceleris
reuelati! Et vero quoties coniuratio in
Deum, & proditio a nobis fit per vitam?

Merito Beati, quorum tecta sunt peccata.
Psal. 31. Quid quod beatorum quoque
peccata sint reuelanda? Ut communis Pa-
trum est sententia, et si vñus neget Magi-
ster sententiæ, Asta laudem pœni-
tentia. Quare memorare nouissima huius
infamia, rigidique iudicij, & non peccabis.
Siñ; olim tibi subsannabunt dæmones;
Psal. 55. Ecce homo, qui non posuit Deum
adiutorem suum. Senties, & sero dices, Ps.
11. Omnes qui viderunt, deriserunt me. Attu-
o Domine, remitte mihi, vt refrigererer,
priusquam abeam, & am-
plius non ero.

CONCIO SEPTIMA.

De sententia Iudicis.

VIsus Eques. Apoc. 19. noster est Iudex.
Nam 1. Equus albus, Christi humanitas
est, nineo candore coruscæ coelis exitura.

2. Eques, Iesus est, promissis fidus, verax
verbis, idem Iudex, sententiam ferendæ,
execuendo, bellator. 3. Virga eius fer-
reæ rigor est iustitia. 4. Oculi flammæ furo-
rem indicant. 5. Diadema eius, mercede-
m, quam passione sua iustis acquisiuit.
6. Væstis purpurea eius passio est quæ vindicatam tunc reposcat. 7. Agmina solata in e-
quis candidis, Cœlites sunt Christi comiti-
tes ad iudicium. 8. Gladius bis acutus sen-
tentiam indicat terribilissimam.

Super quæ nos

- I. De horrifica voce Sententiae.
- II. De sententia iustorum.
- III. De reproborum sententia.

P A R S I.

De horrifica Voce Sententiae.

I. **A**ngelus iudicij nuncius, coelo de-
scendens, Apoc. 10. erat huiusmodi. Iudicij de-
scriptio.
1. Oculi instar erant solis, q. omnia peni-
te penetraturi, & abdita illuminaturi. Est
enim Psalm. 7. Scrutans corda, & renes Deus
Iudex. 2. Pedes, vt columnæ ignæ, hic ter-
ræ, ille mari infestens; Nam Iudicis bases
sunt Potenia, & Iustitia; Quibus Ezech.
16. turbabuntur insulae in mari: & Lnc. 21.
erunt terramotus magni per loca. 3. Volumen
in manu est præteriorum memoria. Clam-
or eius est iræ index: Ose. 11. Quasi leo-
rugiet. 4. Væstis eius è nube, quia, vt dilu-
viale iudicium fuit vniuersale, sic & hoc;
quodque in hoc nubestribulationum ef-
fundenda, nō stillatim, vt in diluvio: sed
Deu. 32. Congregabo super eos mala, & sagi-
tas meas complebo in eis.

5. Iris.